

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІНФОРМАЦІЙНО-
КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА
ПІДПРИЄМНИЦТВА**

КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ

**ПРОГРАМА
НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ**

Підготовки третього освітньо-наукового рівня (доктор філософії)

Спеціальність D3 Менеджмент

Освітня програма Менеджмент

Навчально-науковий інститут менеджменту та підприємництва

Розробники: професор кафедри менеджменту, д.е.н., професор,
Стецюк Петро Антонович.
завідувач кафедри менеджменту, к.е.н., доцент,
Сорока Анна Михайлівна.
професор кафедри менеджменту, д.е.н, професор,
Зеліско Інна Михайлівна.

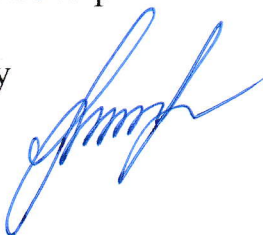
Гарант освітньо-наукової програми
Менеджмент
д.е.н., професор

Володимир ЗАСАНСЬКИЙ

Програма науково-педагогічної практики
схвалена на засіданні кафедри менеджменту
протокол № 11 від «15» вересня 2025 р.

Завідувач кафедри менеджменту
к.е.н., доцент

Анна СОРОКА

Погоджено:

Директор Навчально-наукового інституту
менеджменту та підприємництва
к.е.н., доцент

Світлана ПЕТРОВСЬКА

ВСТУП

Науково-педагогічна практика є одним із компонентів освітньої складової освітньо-наукової програми підготовки здобувачів наукового ступеня доктора філософії. Проходження практики входить до обсягу кредитів Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ECTS), визначених Державним університетом інформаційно-комунікаційних технологій (ДУІКТ) для реалізації освітньої складової освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії. Згідно з навчальними та робочими навчальними планами спеціальності D3 Менеджмент освітньо-наукової програми «Менеджмент» здобувачі наукового ступеня доктора філософії проходять науково-педагогічну практику в II семестрі першого року навчання протягом 2 тижнів. Загальний обсяг практики складає 90 годин (3 кредити). Практика відіграє системоутворюючу роль серед усіх форм освітньо наукової діяльності здобувачів наукового ступеня доктора філософії, дозволяє засвоїти, виявити та передати одержані знання з методики навчання спеціальних дисциплін за профілем підготовки та педагогічної майстерності, а також збагатити і відкоригувати їх у процесі викладацької діяльності в закладах освіти. Практика здобувачів наукового ступеня доктора філософії передбачає безперервність та послідовність її проведення для формування достатнього рівня практичних компетентностей, відповідно до запланованих результатів підготовки. Для здобувачів наукового ступеня доктора філософії важливо знати не тільки основні положення, характерні для написання дисертаційного дослідження, але й мати загальне уявлення про методологію науково-дослідної роботи та наукової творчості, здобуття досвіду в організації своєї роботи, у використанні методів наукового пізнання та застосуванні логічних законів і правил. Інтеграція наукової, загальної і професійної освіти не лише сприяє значному підвищенню мотивації до отримання знань і формування відповідних компетенцій, але й є стимулом інноваційного змісту освіти в цілому. У даній програмі розглядаються загальні питання організації, проведення і підведення підсумків науково-педагогічної практики здобувачів наукового ступеня доктора філософії.

РОЗДІЛ 1. ОСНОВНІ ЗАСАДИ ПРОВЕДЕННЯ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Базою для проходження науково-педагогічної практики є кафедри Навчально-наукового інституту менеджменту та підприємництва (ННІМП) ДУІКТ.

Кафедри повинні забезпечити створення належних умов для проходження практичної підготовки здобувачів наукового ступеня доктора філософії при виконанні програми науково-педагогічної практики. Практика проходить у межах професійно-орієнтованих дисциплін підготовки фахівців спеціальності D3 Менеджмент.

У процесі проходження науково-педагогічної практики здобувачі наукового ступеня доктора філософії закріплюють набуті теоретичні знання безпосередньо у навчальному процесі.

Керівництво науково-педагогічною практикою кожного здобувача наукового ступеня доктора філософії здійснює його науковий керівник.

РОЗДІЛ 2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

2.1. Метою науково-педагогічної практики є формування у здобувачів ступеня доктора філософії здатності поєднувати наукову та педагогічну діяльність у сфері менеджменту, застосовувати сучасні методології наукових досліджень і викладання, продукувати нові управлінські знання та впроваджувати результати власних досліджень в освітній процес, що відповідає меті освітньо-наукової програми «Менеджмент» Державного університету інформаційно-комунікаційних технологій.

2.2. Основними завданнями науково-педагогічної практики є:

- ознайомлення здобувачів з організацією освітнього процесу у закладі вищої освіти;
- набуття досвіду планування, підготовки та проведення навчальних занять з дисциплін управлінського спрямування;
- формування навичок використання сучасних педагогічних технологій і методів навчання;

- розвиток умінь оцінювання результатів навчальної діяльності здобувачів освіти;
- інтеграція результатів власних наукових досліджень у навчальний процес;
- формування відповідальності за дотримання принципів академічної доброчесності.

РОЗДІЛ 3. КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

3.1. У процесі проходження науково-педагогічної практики у здобувачів формуються та розвиваються компетентності, визначені освітньо-науковою програмою «Менеджмент», зокрема:

- інтегральна компетентність – здатність продукувати нові ідеї, розв’язувати комплексні проблеми у галузі менеджменту та здійснювати науково-педагогічну діяльність;
- загальні компетентності (ЗК01, ЗК02, ЗК03, ЗК04) – здатність до наукового пошуку, аналізу інформації, роботи в міжнародному контексті, дотримання принципів професійної етики та академічної доброчесності;
- спеціальні (фахові) компетентності (СК02, СК03) – здатність презентувати результати наукових досліджень та здійснювати науково-педагогічну діяльність у сфері менеджменту в закладах вищої освіти.

3.2. Програмні результати навчання, що забезпечуються науково-педагогічною практикою та відповідають освітньо-науковій програмі «Менеджмент», включають:

- РН05 – глибоке розуміння методології наукових досліджень і застосування її у викладацькій практиці;
- РН08 – здатність розробляти і викладати спеціальні навчальні дисципліни з менеджменту у закладах освіти;
- РН02 – уміння презентувати та обговорювати результати наукових і педагогічних напрацювань українською та англійською мовами;
- РН09 – дотримання стандартів академічної доброчесності та етики науково-педагогічної діяльності.

РОЗДІЛ 4. ЗМІСТ ТА ЕТАПИ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Процес підготовки здобувачів наукового ступеня доктора філософії є цілісною системою, у якій практика виконує системоутворюючу функцію. Це

зумовлює необхідність забезпечення комплексної та інтегрованої цілісності процесу практичної підготовки.

Система практики у підготовці здобувачів вищої освіти наукового ступеня доктора філософії є динамічною, поліфункціональною та багатoeлементною структурою, що відображає єдність взаємопов'язаних організаційно-методичних і дидактичних компонентів освітнього процесу. Науково-педагогічна практика безпосередньо корелює із завданнями підготовки, сприяючи інтеграції особистісного й професійного розвитку здобувача вищої освіти наукового ступеня доктора філософії, формуванню його як самостійного суб'єкта науково педагогічної діяльності, учасника професійної взаємодії в освітньому середовищі та створюючи умови для розкриття його наукового потенціалу.

Науково-педагогічна практика має комплексний характер і передбачає забезпечення фахової діяльності за такими напрямками роботи:

- педагогічний – підготовка здобувача наукового ступеня доктора філософії до викладання базових, професійно-орієнтованих дисциплін зі спеціальності D3 Менеджмент та засвоєння особливостей методик їх викладання у закладі вищої освіти;
- організаційно-виховний – знайомство здобувача наукового ступеня доктора філософії з організацією виховної та позааудиторної роботи в академічній групі;
- науково-дослідний – підготовка здобувача наукового ступеня доктора філософії як майбутнього науковця-дослідника.

Пройходження практики здобувачем наукового ступеня доктора філософії передбачено опанування навичок проведення навчально-методичної та науково дослідної роботи (табл. 1). Навчально-методична робота має комплексний характер. На першому етапі здобувачі наукового ступеня доктора філософії знайомляться:

- із нормативними документами, які регламентують організацію освітнього процесу у закладах вищої освіти; із структурою та системою організації діяльності ННІТ ДУІКТ та кафедри;
- із системою навчально-виховної роботи кафедри, особливостями методичної, наукової та організаційної роботи науково-педагогічних працівників (НПП) кафедри, готують власний графік проведення занять.

Таблиця 1

Основні етапи науково-педагогічної практики здобувачів наукового ступеня доктора філософії

№	Види робіт	Всього годин
Модуль 1. Організаційний етап		
1	Оформлення документації щодо місця проходження практики	2
2	Ознайомлення з нормативними документами, що регламентують організацію освітнього процесу у вищих навчальних закладах	4
3	Ознайомлення зі структурою та системою організації діяльності інституту та кафедри	2
4	Вивчення особливостей методичної, наукової та організаційної роботи НПП кафедри	2
5	Ознайомлення з організацією навчально-виховного процесу та науково-дослідної роботи кафедри	4
6	Складання індивідуального плану та узгодження його з науковим керівником	6
Разом за модулем 1		20
Модуль 2. Педагогічно-науковий етап		
7	Ознайомлення зі студентською аудиторією й навчальним процесом, у тому числі відвідування навчальних занять НПП ЗВО та аналіз відвіданих занять	16
8	Аналіз науково-дослідної, науково-технічної літератури за темою заняття	10
9	Підготовка навчально-методичних матеріалів до заняття	10
10	Проведення відкритого заняття і самоаналіз роботи здобувача наукового ступеня доктора філософії	10
11	Участь в одній із форм методичної діяльності викладача (підготовка/оновлення силабусу, заповнення ідивідуального плану викладача тощо)	10
Разом за модулем 2		56
Модуль 3. Завершальний етап		
12	Обговорення результатів проведення відкритих занять	2
13	Підготовка звітної документації за результатами проходження практики	10
14	Захист звітної документації за результатами проходження практики	2
Разом за модулем 3		14
Усього годин		90

Другий, основний етап, практики включає ознайомлення зі студентською аудиторією, з якою вони будуть проводити навчальні заняття, відвідування занять досвідчених науково-педагогічних працівників, підготовку навчально- методичного забезпечення занять. На цьому етапі здобувачі наукового ступеня доктора філософії самостійно проводять:

- 1-2 заняття зі здобувачами вищої освіти: лекція, практичне, лабораторне, семінарське заняття, тренінг тощо з фахових дисциплін (погоджується з науковим керівником);

- беруть участь в одній з форм методичної роботи викладача.

На заняттях здобувачів наукового ступеня доктора філософії повинні бути присутні наукові керівники практики, НПП кафедри (рекомендовано), а також однокурсники (рекомендовано). Після кожного проведеного здобувачем наукового ступеня доктора філософії заняття має проводитись детальне обговорення, яке повинно виявити переваги й недоліки проведеного заняття.

Науково-дослідна складова практики передбачає участь здобувачів наукового ступеня доктора філософії у різних видах наукової, науково-педагогічної або організаційної роботи кафедр ННІМП. Здобувачі наукового ступеня доктора філософії знайомляться з:

- тематикою наукових досліджень кафедри;
- тематикою дисертацій доктора філософії та доктора наук;
- процесом підготовки до видання наукових праць;
- вивчають інформаційні ресурси наукових бібліотек із метою їх використання під час підготовки матеріалів до проведення заняття, написання дисертаційних робіт та подальшої наукової діяльності;
- опрацьовують результати дослідження науково-дослідної роботи кафедри, проводять їх аналіз.

На заключному, завершальному етапі, науково-педагогічної практики здобувачі наукового ступеня доктора філософії:

- проводять обговорення результатів проведення відкритих занять;
- готують звітну документацію щодо проходження практики;
- захищають звітну документацію за результатами проходження практики.

Програма науково-педагогічної складової практики конкретизується і доповнюється для кожного здобувача наукового ступеня доктора філософії залежно від специфіки його дисертаційного дослідження.

РОЗДІЛ 5. ОРГАНІЗАЦІЯ КЕРІВНИЦТВА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЮ ПРАКТИКОЮ

5.1. Керівництво науково-педагогічною практикою здійснюється науковим керівником аспіранта та керівником практики від кафедри.

5.2. Керівники практики:

- забезпечують системний методичний супровід аспіранта;
- сприяють залученню аспіранта до реальної педагогічної діяльності;
- надають конструктивний зворотний зв'язок за результатами проведених занять;
- контролюють виконання індивідуального плану практики;
- оцінюють результати діяльності здобувача.

РОЗДІЛ 6. ФОРМИ КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

6.1. Поточний контроль за виконанням завдань науково-педагогічної практики здійснює керівник практики, який забезпечує дотримання практикантом режиму роботи та правил внутрішнього розпорядку.

6.2. Підсумкове оцінювання здійснюється за такими критеріями:

- виконання індивідуального плану практики;
- якість проведених навчальних занять;
- рівень навчально-методичних матеріалів;
- дотримання принципів академічної доброчесності;
- якість звітної документації.

6.3. Результати практики оцінюються за національною шкалою та шкалою ECTS.

РОЗДІЛ 7. ДОКУМЕНТАЦІЯ ТА ЗВІТНІСТЬ

Звітна документація має містити відомості про виконання здобувачем наукового ступеня доктора філософії усіх розділів програми науково-педагогічної практики, висновки і пропозиції, список використаної літератури тощо. Основна частина звітної документації повинна містити опис та результати виконання усіх завдань програми практики. Висновки та пропозиції відображають результати виконання програми практики, обрані підходи й методи вирішення ситуацій, пов'язаних з науково-педагогічною діяльністю, отримані теоретичні та практичні результати.

РОЗДІЛ 8. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

8.1. Під час проходження науково-педагогічної практики здобувач зобов'язаний дотримуватися принципів академічної доброчесності, етичних норм та правил внутрішнього розпорядку закладу вищої освіти.

8.2. Порушення принципів академічної доброчесності є підставою для незарахування результатів практики.

РОЗДІЛ 9. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Критерії оцінювання результатів практики наведено в таблиці 2.

Таблиця 2

Критерії оцінювання результатів практики

Бали	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка / запис в екзаменаційній відомості
90-100	Студент демонструє повні й міцні знання навчального матеріалу в обсязі, що відповідає робочій програмі дисципліни, правильно й обґрунтовано приймає необхідні рішення в різних нестандартних ситуаціях. Вміє реалізувати теоретичні положення дисципліни в практичних розрахунках, аналізувати співставляти дані об'єктів діяльності фахівця на основі набутих з даної та суміжних дисциплін знань та умінь. Знає сучасні технології та методи розрахунків з даної дисципліни. За час навчання при проведенні практичних занять, при виконанні індивідуальних / контрольних завдань проявив вміння самостійно вирішувати поставлені завдання, активно включатись в дискусії, може відстоювати власну позицію в питаннях та рішеннях, що розглядаються. Зменшення 100-бальної оцінки може бути пов'язане з недостатнім розкриттям питань, що стосується дисципліни, яка вивчається, але виходить за рамки об'єму матеріалу, передбаченого робочою програмою, або студент проявляє невпевненість в тлумаченні теоретичних положень чи складних практичних завдань.	Високий Повністю забезпечує вимоги до знань, умінь і навичок, що викладені в робочій програмі дисципліни. Власні пропозиції студента в оцінках і вирішенні практичних задач підвищує його вміння використовувати знання, які він отримав при вивченні інших дисциплін, а також знання, набуті при самостійному поглибленому вивченні питань, що відносяться до дисципліни, яка вивчається.	Відмінно / Зараховано (А)
82-89	Студент демонструє гарні знання, добре володіє матеріалом, що відповідає робочій програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати теоретичні положення при вирішенні практичних задач, але допускає окремі неточності. Вміє самостійно виправляти допущені помилки, кількість яких є незначною. Знає сучасні технології та методи розрахунків з даної дисципліни. За час навчання при проведенні практичних занять, при виконанні індивідуальних / контрольних завдань та поясненні прийнятих рішень, дає вичерпні пояснення.	Достатній Забезпечує студенту самостійне вирішення основних практичних задач в умовах, коли вихідні дані в них змінюються порівняно з прикладами, що розглянуті при вивченні дисципліни	Добре / Зараховано (В)

Бали	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка / запис в екзаменаційній відомості
75-81	Студент в загальному добре володіє матеріалом, знає основні положення матеріалу, що відповідає робочій програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати при вирішенні типових практичних завдань, але допускає окремі неточності. Вміє пояснити основні положення виконаних завдань та дати правильні відповіді при зміні результату при заданій зміні вихідних параметрів. Помилки у відповідях/рішеннях/ розрахунках не є системними. Знає характеристики основних положень, що мають визначальне значення при проведенні практичних занять, при виконанні індивідуальних / контрольних завдань та поясненні прийнятих рішень, в межах дисципліни, що вивчається.	Достатній Конкретний рівень, за вивченим матеріалом робочої програм и дисципліни. Додаткові питання про можливість використання теоретичних положень для практичного використання викликають утруднення.	Добре / Зараховано (C)
67-74	Студент засвоїв основний теоретичний матеріал, передбачений робочою програмою дисципліни, та розуміє постанову стандартних практичних завдань, має пропозиції щодо напрямку їх вирішень. Розуміє основні положення, що є визначальними в курсі, може вирішувати подібні завдання тим, що розглядалися з викладачем, але допускає значну кількість неточностей і грубих помилок, які може усувати за допомогою викладача.	Середній Забезпечує достатньо надійний рівень відтворення основних положень дисципліни	Задовільно / Зараховано (D)
60-66	Студент має певні знання, передбачені в робочій програмі дисципліни, володіє основними положеннями, що вивчаються на рівні, який визначається як мінімально допустимий. З використанням основних теоретичних положень, студент з труднощами пояснює правила вирішення практичних/розрахункових завдань дисципліни. Виконання практичних / індивідуальних / контрольних завдань значно формалізовано: є відповідність алгоритму, але відсутнє глибоке розуміння роботи та взаємозв'язків з іншими дисциплінами.	Середній Є мінімально допустимим у всіх складових навчальної програми з дисципліни	Задовільно / Зараховано (E)
35-59	Студент може відтворити окремі фрагменти з курсу. Незважаючи на те, що програму навчальної дисципліни студент виконав, працював він пасивно, його відповіді під час практичних	Низький Не забезпечує практичної реалізації задач, що формуються при вивченні дисципліни	Незадовільно з можливістю повторного складання) / Не зараховано (FX) B

	робіт в більшості є невірними, необґрунтованими. Цілісність розуміння матеріалу з дисципліни у студента відсутні.		залікову книжку не проставляється
0-34	Студент повністю не виконав вимог робочої програми навчальної дисципліни. Його знання на підсумкових етапах навчання є фрагментарними. Студент не допущений до здачі заліку.	Незадовільний Студент не підготовлений до самостійного вирішення задач, які окреслює мета та завдання дисципліни	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням / Не допущений (F) В залікову книжку не проставляється

РОЗДІЛ 10. ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПРАКТИКИ

У кінці проходження практики здійснюється оцінювання результатів цілісної систематичної науково-педагогічної практики здобувачами наукового ступеня доктора філософії. При виставленні диференційованої оцінки здобувачу наукового ступеня доктора філософії враховується:

- особисті характеристики (дисциплінованість під час проходження практики, ініціативність, самостійність, професійна спрямованість) – 10 балів;
- проведення навчальних занять – 20 балів;
- розробка навчально-методичних матеріалів до заняття – 20 балів;
- аналіз відвіданих занять досвідчених НПП ЗВО – 10 балів;
- методична робота викладача за видами діяльності (підготовка/оновлення силабусу, заповнення індивідуального плану викладача тощо) – 10 балів;
- відгук наукового керівника – 10 балів.

Захист практики оцінюється у 20 балів: враховується вичерпність, правильність і переконливість відповідей здобувача наукового ступеня доктора філософії, якість оформлення звіту.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативні документи України

1. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII (ред. станом на 2025 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
2. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII (ред. станом на 2025 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
3. Про затвердження Порядку підготовки здобувачів ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах): постанова Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 № 261 (ред. 2024). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-п>.
4. Стандарт вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня за спеціальністю 073 «Менеджмент». Київ: МОН України, 2022. URL: <https://mon.gov.ua>.
5. Положення про акредитацію освітніх програм: затв. наказом МОН України від 11.07.2019 № 977 (ред. 2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0880-19>.
6. Критерії оцінювання якості освітньої програми: Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти. Київ, 2020. URL: <https://naqa.gov.ua>.

Методичні та організаційні матеріали з підготовки PhD

7. Методичні рекомендації щодо розроблення освітньо-наукових програм третього рівня вищої освіти. Київ: МОН України, 2021. URL: <https://mon.gov.ua>.
8. Рекомендації щодо організації освітнього процесу для здобувачів ступеня доктора філософії. Київ: МОН України, 2020. URL: <https://mon.gov.ua>.
- Роз'яснення щодо впровадження Європейських стандартів і рекомендацій із забезпечення якості вищої освіти ESG-2015 у підготовці PhD. Київ: НАЗЯВО, 2022. URL: <https://naqa.gov.ua>.

Нормативні документи Державного університету інформаційно-комунікаційних технологій

9. Положення про проведення практики здобувачів у Державному університеті інформаційно-комунікаційних технологій. URL: https://duikt.edu.ua/uploads/p_447_23214805.pdf.
10. Положення про організацію освітнього процесу у Державному університеті інформаційно-комунікаційних технологій. URL: https://duikt.edu.ua/uploads/p_447_49109699.pdf.

11. Положення про кафедру Державного університету інформаційно-комунікаційних технологій. URL: https://dut.edu.ua/uploads/p_161_43764597.pdf.

Академічна література з педагогіки вищої школи та науково-педагогічної практики

12. Андрущенко В.П. Філософія освіти ХХІ століття: монографія. Київ: Знання України, 2021.
13. Гриньова М.В. Теорія і методика професійної освіти: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2022.
14. Ягупов В. В. Теорія і методика професійної освіти : навч. посіб. Київ: Ліра-К, 2023.

Міжнародні джерела

15. European Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG). Brussels, 2020. URL: <https://www.enqa.eu>.
16. OECD. Doctoral Education in the 21st Century. Paris : OECD Publishing, 2021. URL: <https://www.oecd.org>.